

УДК: 633.14:631.559.2

Димитров С.Г., Колесніченко О.В.

Український інститут експертизи сортів рослин, Україна

e-mail: dimitrovu@i.ua

НОВІ СОРТИ ЖИТА ПОСІВНОГО ОЗИМОГО В УКРАЇНІ

Жито посівне (*Secale cereale* L.) – рослина родини тонконогових, близько пов'язана з ячменем та пшеницею, що широко вирощується людиною для отримання зерна та як кормова культура.

Жито посівне – витривала й маловимоглива культура. Вона відрізняється високою холодостійкістю, навіть у безсніжні зими може переносити в зоні вузла кушення морози до -25 °С. Така зимостійкість зумовлена тим, що при своєчасному посіві жито восени до настання морозів здобуває належне загартування, яке рослини зазвичай проходять у фазі кушення. Жито має високу посухостійкість, чому сприяє сильний розвиток кореневої системи з осені.

Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2019 рік (далі – Реєстр сортів рослин України) містить 40 сортів жита посівного озимого. З них, 21 сорт вітчизняної селекції (53 % від загальної кількості сортів) та 19 сортів іноземної селекції (47 %). Протягом останнього десятиріччя чітко спостерігається нагромадження сортів іноземної селекції у Реєстрі сортів рослин України: від 6 % у 2008 році до 47 % у 2018 році. Проте, навіть при такій тенденції, наразі кількість сортів вітчизняної селекції переважає.

Щороку державну кваліфікаційну експертизу проходять десятки сортів-кандидатів жита посівного озимого вітчизняної та іноземної селекції. Кваліфікаційну експертизу на придатність до поширення у 2018 році проходило 25 сортів-кандидатів на 8 пунктах досліджень (у зоні Лісостепу – 4, Полісся – 4). Із них 17 сортів-кандидатів або 68 % іноземної селекції та 8 сортів-кандидатів або 32 % вітчизняної селекції.

За результатами дворічних польових та лабораторних досліджень у 2018 році рекомендовано до виникнення майнового права на поширення сортів жита посівного озимого 'КВС Маттіно' та 'КВС Вінетто', заявником яких є КВС Лохов ГмбХ, та сорту 'Левітан', заявником якого є Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН України».

Сорт 'КВС Маттіно' рекомендований для вирощування у зонах Лісостепу та Полісся. Господарські показники: урожайність – у зоні Лісостепу 7,1 т/га, Полісся – 7,0 т/га, вегетаційний період – 279–284 діб, висота рослини – 110–122 см, маса 1000 насінин – 36–39 г. За якісними показниками сорт характеризується низьким вмістом білка: у зоні Лісостепу 9,7 % та Полісся 8,5 %.

Сорт 'КВС Вінетто' рекомендований для вирощування у зонах Лісостепу та Полісся. Господарчі показники: урожайність – у зоні Лісостепу 7,7 т/га, Поліссі – 6,6 т/га, вегетаційний період – 277–283 діб, висота

рослини – 111–121 см, маса 1000 насінин – 34–37 г. За якісними показниками сорт характеризується низьким вмістом білка: у зоні Лісостепу – 9,7 % та Полісся – 9,1 %.

Сорт 'Левітан' рекомендований для вирощування у зонах Лісостепу та Полісся. Господарчі показники: урожайність – у зоні Лісостепу 6,2 т/га, Поліссі – 5,5 т/га, вегетаційний період – 279–284 діб, висота рослини – 133–151 см, маса 1000 насінин – 35–36 г. За якісними показниками сорт характеризується низьким вмістом білка: у зоні Лісостепу – 11,0 % та Полісся – 9,4 %.

Сорти стійкі до вилягання, обсіпання та посухи у всіх зонах. Також стійкі проти борошнистої роси та снігової плісняви у всіх зонах. Показник зимостійкості сортів в польових умовах високий у всіх зонах.

Широкий асортимент сортів жита посівного озимого у Реєстрі сортів рослин України, які різняться за потенціалом продуктивності, якісними показниками, стійкістю до стресових факторів навколишнього середовища, дає можливість товаровиробникам всіх форм власності добрати сорти залежно від напрямку їх використання.

УДК 664.7:631.526.3:664.64

Завадська О.В., Румак Ю.В.

*Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна
e-mail: zavadska3@gmail.com*

ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТА УМОВ ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА ХЛІБОПЕКАРСЬКІ ВЛАСТИВОСТІ БОРОШНА

Серед найважливіших зернових культур пшениця озима за посівними площами займає в Україні перше місце і є основною продовольчою культурою. У відсотковому значенні зерно цієї культури складає близько 55 % валового збору всіх зернових культур, а частка продовольчої пшениці коливається в межах 55–60 %. Від неї залежить основа продовольчої безпеки та формування експортного потенціалу держави. Основна роль зерна пшениці – забезпечення населення високоякісним хлібом та іншими хлібобулочними виробами.

Хлібопекарські властивості борошна із свіжозібраного зерна пшениці, зазвичай, низькі й поліпшуються у перші місяці зберігання. Потім настає період, після якого подальше зберігання може призводити до їхнього погіршення. Тривалість цього періоду значно залежить від сортових особливостей та умов зберігання.

Дослідження проводили протягом 2016–2017 рр. згідно методики проведення двофакторних дослідів. Зерно пшениці озимой вирощували в ТОВ «Лотівка-Еліт», яке розташоване у зоні Лісостепу. Лабораторні аналізи зерна, дослідне зберігання проводили в навчально-